

I Semester B.C.A./B.H.M. Examination, April/May 2021
(CBCS) (F + R) (2014-15 and Onwards)
LANGUAGE SANSKRIT – I

Meghadutam, Grammar and Comprehension

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

Instructions : i) Answer in **Sanskrit/Kannada/English**.

ii) Question Nos. **I, V and VI** should be answered in **Sanskrit only**.

I. समीचीनम् उत्तरं लिखत :

(10×1=10)

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

Select the correct answer :

1) मेघदूतस्य रचयिता कः ?

अ) भासः आ) बाणभट्टः इ) कालिदासः ई) माघः

2) यक्षः कस्य अनुचरः आसीत् ?

अ) कुबेरस्य आ) इन्द्रस्य इ) कालिदासस्य ई) कृष्णस्य

3) कस्य पादः बलिनियमनाभ्युद्यतः ?

अ) शिवस्य आ) विष्णोः इ) ब्रह्मणः ई) इन्द्रस्य

4) कालिदासस्य जन्मभूमिः का इति परिगण्यते ?

अ) उज्जयिनी आ) तमिळुनाडु इ) गुजरात् ई) हिमाचलप्रदेशः

5) कुमारसम्भवम् किं प्रकारकं काव्यम् ?

अ) महाकाव्यम् आ) लघुकाव्यम् इ) नाटकम् ई) प्रकरणम्

6) केचेतनाचेतनेषु प्रकृतिकृपणाः ?

अ) सुखार्ताः आ) कामार्ताः इ) दुःखार्ताः ई) लोभार्ताः

7) भवानी पुत्रप्रेम्णा किं कर्णे करोति ?

अ) जपाकुसुमदलम् आ) प्रेमपत्रम् इ) कदन्नीदलम् ई) कुवलयदलम्

8) वत्सराजः कस्य प्रियदुहितरं जह्वे ?

अ) प्रद्योतस्य आ) चन्द्रधरस्य इ) विक्रमस्य ई) चित्रसेनस्य

P.T.O.

9) नभसि मेघस्य के सहायाः भवन्ति ?

अ) कुक्कुटाः आ) राजहंसाः इ) वनगजाः ई) क्रौञ्चपक्षिणः

10) कैः पूर्यमाणाः कीचकाः मधुरं शब्दायन्ते ?

अ) जलैः आ) पुस्तकैः इ) अनिलैः ई) शरैः

II. द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत : (2×10=20)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ :

Answer **any two** of the following :

1) मेघप्रति यक्षेण कथितं अलकोद्दिष्ट मार्गं वर्णयत ।

ಮೋಡಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷನು ವಿವರಿಸಿದ ಅಲಕೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.

Describe the route towards Alaka narrated by Yaksha to the cloud.

2) कालिदासस्य कृतिकालदेशान् अधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत ।

ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿ-ಕಾಲ-ದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

Write an essay about the place, date and works of Kalidasa.

3) मेघदूतानुसारं उज्जयिनीवर्णनं कुरुत ।

ಮೆಘದೂತಾನುಸಾರ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.

Describe Ujjayini according to Meghadhuta.

III. त्रयाणां श्लोकानाम् अनुवादं कृत्वा भावं विवृणुत : (3×4=12)

ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

Translate and explain **any three** of the following :

1) तस्मिन्नद्रौकतिचिदबलाविप्रयुक्तः स कामी

ನೀತ್ವಾ ಮಾಸಾತ್ ಕನಕವಲಯಭ್ರಂಶರಿತ್ಕಪ್ರಕೋಷ್ಠಃ ।

आषाढस्य प्रथमदिवसे मेघमाश्लिष्टसानुं

वप्रक्रीडापरिणतगजप्रेक्षणीयं ददर्श ॥

2) जातं वंशे भुवनविदितेपुष्करावर्तकानां

जानामि त्वां प्रकृतिपुरुषं कामरूपं मघोनः ।

तेनार्यित्वं त्वयि विधिवशाहूरबन्धुर्गतोऽहं

याश्चा मोघा वरमधिगुणे नाधमे लब्धकामा ॥

3) मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां
वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्ते सगन्धः ।
गर्भाधानक्षणपरिचयान्नूनमबद्धमालाः
सेविष्यन्ते नयनसुभगंखे भवन्तं बलाकाः ॥

4) मार्गतावच्छृणु कथयतस्त्वत्प्रयाणानुरूपं
सदेशं मे तदनु जलद श्रोष्यसि श्रोत्रपेयम् ।
खिन्नः खिन्नः शिखरिषु पदंन्यस्य गन्तासि यत्र
क्षीणः क्षीणः परिलघु पयः स्रोतसां चोपभुज्य ॥

5) त्वय्यायत्तं कृषिफलमिति भ्रूविकारानभिज्ञैः
प्रीतिस्निग्धैर्जनपदवधूलोचनैः पीयमानः ।
सद्यः सीरोत्कषणसुरभि क्षेत्रमारूह्य मालं
किञ्चित्पश्चादब्रज लघुगतिर्भय एवोत्तरेण ॥

IV. द्वयोः ससन्दर्भं विवृणुत :

(2×4=8)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ :

Annotate **any two** of the following :

- 1) शापेनास्तंगमितमहिमा वर्षभोग्येण भर्तुः ।
- 2) जीमुतेन स्वकुशलमयीं हारयिष्यन्प्रवृत्तिम् ।
- 3) बाह्योद्यानस्थित हरशिरश्चन्द्रिकाधौतहर्म्या ।
- 4) न स्यादन्योऽप्यहमिव जानोः यः पराधीनवृत्तिः ।

V. संस्कृत भाषया उत्तराणि लिखत :

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

Answer in **Sanskrit** :

a) पञ्चानां लिङ्ग विभक्ति-वचनानि लिखत ।

(5×1=5)

1) सुखिनः	2) फलानि	3) जीमूतेन
4) रामस्य	5) महीं	6) अहम्
7) हंसाः	8) विष्णोः	

b) पञ्चानां लकार पुरुष वचनानि लिखत ।

1) ब्रज

2) पठतु

3) लिखामः

4) पिबन्ति

5) सेविष्यन्ते

6) जानामि

7) ययाचे

8) अभवत्

(5×1=5)

VI. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

(5×2=10)

एकदा एकः पथिकः आपणात् एकाम् अजां क्रीत्वा स्वगृहं प्रति आगच्छत् । मार्गे ताम् अजां श्रान्तां दृष्ट्वा सः स्वस्कन्धे संस्थाप्य अनथत् । मार्गे त्रयः धूर्ताः तम् अमिलन् । ते अजां प्राप्युं वाञ्छन्ति स्म । ते मार्गे दूरे दूरे अतिष्ठन् ।

प्रथमः धूर्तः पथिकम् अवदत् थो पथिक । किमेतत् ? त्वं अयं कुक्कुरं कुत्र नयसि ? पथिकः अवदत् किं त्वं न पश्यसि ? एषा अजा अस्ति । कथं त्वम् इमं कुक्कुरं कथयसि ? इत्यं तौ वार्ताम् अकुरुनाम् । पथिकः अग्रे अचलत् । ततः द्वितीयः धूर्तः अवदत् - हे पथिक । त्वम् अपवित्रम् कुक्कुरं कथं स्कन्धयोः संस्थाप्य नथसि ? पथिकः अवदत् अरे मूर्ख । किं त्वं न पश्यसि ? एषा अजा अस्ति । एषः कुक्कुरः नास्ति । ततः अग्रे चलिते तृतीयः अपि धूर्तः एवमेव अकथयत् । ततः श्रुत्वा पथिकः अजां कुक्कुरम् एव मत्वा तत्रैव ताम् अत्यजत् अगच्छत् च । धूर्ताः ताम् अजां स्वगृहं नीतवन्तः ।

प्रश्नाः

- 1) कः एकाम् अजां क्रीत्वा गृहम् अगच्छत् ?
- 2) अजां श्रान्तां दृष्ट्वा सः किम् अकरोत् ?
- 3) प्रथमः धूर्तः पथिकं किम् अकथयत् ?
- 4) तत् श्रुत्वा पथिकः किम् अकथयत् ?
- 5) तृतीयः धूर्तः अपि किम् अवदत् ?